C/2025/3204

2.7.2025.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar kuru attiecībā uz vilka (*Canis lupus*) aizsardzības statusu groza Padomes Direktīvu 92/43/EEK

(COM(2025) 106 final – 2025/0058 (COD))

(C/2025/3204)

Galvenais ziņotājs: ***Josep PUXEU ROCAMORA***

Atzinuma pieprasījums	Padome, 25.3.2025. Eiropas Parlaments, 31.3.2025.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 43. panta 2. punkts un 304. pants
Atbildīgā specializētā nodaļa	Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa
Pieņemts plenārsesijā	30.4.2025.
Plenārsesija Nr.	596
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	154/9/17

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Eiropas Savienībā jāsamazina negatīva mijiedarbība starp lauku iedzīvotājiem, lopkopības saimniecībām un vilkiem, sekmējot un pārvaldot to līdzāspastāvēšanu.

1.2. Zinātniski tehniskie pierādījumi liecina, ka pārvaldības modeļi, kuru pamatā ir vilku iznīcināšana, nav efektīvi centienos mazināt postījumu līmeni, jo tie uztur pastāvīgu konfliktu starp lopkopību un vilkiem, izņemot gadījumus, kad tiek iznīcināts tik daudz vilku, ka tiek negatīvi ietekmēts to saglabāšanās stāvoklis, tādā gadījumā pārkāpjot Padomes Direktīvu 92/43/EEK ([1]).

1.3. Modeļi, kuru pamatā ir preventīvi pasākumi un kuri atbilst vajadzībai saglabāt to labvēlīgo aizsardzības statusu, ir sevi zinātniski pierādījuši kā piemērotu alternatīvu konfliktu mazināšanai un virzībai uz vilku un lopkopības līdzāspastāvēšanu. Šajā nolūkā ir jāuzlabo piemērotas finansēšanas sistēmas, lai veicinātu šo pasākumu izstrādi, kā izklāstīts informatīvajā ziņojumā NAT/825 ([2]).

1.4. Tādēļ EESK ierosina:

1.5. uzlabot atbilstošus finansēšanas pasākumus, lai uzlabotu un veicinātu efektīvas un dzīvotspējīgas vilku un lopkopības līdzāspastāvēšanas modeli;

1.6. veicināt lietišķo pētījumu izstrādi par lopkopības aizsardzības metodēm dažāda veida lopkopības saimniecībās;

1.7. veikt augsta riska vai smagus zaudējumus cietušu lopkopības saimniecību individuālu novērtējumu, lai īstenotu piemērotākos lopkopības aizsardzības pasākumus;

([1]) Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

([2]) EESK informatīvs ziņojums *"Ekstensīvās lopkopības un organisko mēslošanas līdzekļu priekšrocības Eiropas zaļā kursa kontekstā"*.

1.8. konsultēt saimniecības par lauksaimniecības dzīvnieku aizsardzības pasākumu izmantošanu un uzraudzību;

1.9. ātri nodrošināt kompensāciju par visu veidu zaudējumiem, ne tikai nāves gadījumiem, t. i., izkliedētiem ganāmpulkiem, abortiem un lopkopībā negūto peļņu;

1.10. veicināt forumus pieredzes apmaiņai starp lauksaimniekiem par lauksaimniecības dzīvnieku aizsardzības pasākumu īstenošanu;

1.11. izmantot labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, lai analizētu datus un pierādījumus par vilku uzbrukumiem lopkopības saimniecībām un lai ar pēc iespējas mazākām šaubām varētu noteikt, vai tie atbilst šai sugai vai klaiņojošu suņu pazīmēm.

1.12. veicināt profesionālu ganu pieņemšanu darbā, lai viņi būtu kopā ar mājlopiem apgabalos vai gadalaikos, kuros ir lielāks kaitējuma risks;

1.13. atvieglot audzēšanu un nodrošināt lopkopjus ar mājlopu sargsuņiem, lai izvairītos no vilku uzbrukumiem;

1.14. mudināt izmantot speciālistus mājlopu aprūpei dzīvnieku sezonālas pārvietošanas laikā;

1.15. atbalstīt atbildīgo publisko amatpersonu apmācību par kaitējuma novērtēšanu un par pienācīgas informācijas un atbalsta piedāvāšanu lopkopjiem;

1.16. izstrādāt koordinētu protokolu atsevišķu vilku selektīvai iznīcināšanai un/vai aizvākšanai, lai orientētu un atvieglotu atkāpju no sugu aizsardzības noteikumiem pareizu un pienācīgu piemērošanu saskaņā ar ES un valstu tiesību aktiem (pēc tam būtu jāuzrauga un jānovērtē pieņemtā pasākuma efektivitāte);

1.17. veicināt dialoga par vilkiem veidošanu Eiropas līmenī, tostarp iesaistot ES iestādes, dalībvalstis, pašvaldības un vietējās pašvaldības, dabas aktīvistus, lauksaimniecības un lopkopības organizācijas, zinātniskās struktūras un NVO;

1.18. atzīt, ka lēmumu pieņemšanā un pārvaldībā ir nepieciešama pilsoniskās sabiedrības iesaiste vietējā vai reģionālā līmenī;

1.19. mudināt dalīties zinātniskajās atziņās par vilkiem un grūtībām to pārvaldībā;

1.20. izstrādāt lopkopības nozarēm paredzētas informatīvas kampaņas par iespējām veidot kopdzīvi un mazināt konfliktus ar vilkiem, kā arī par pieejamajām finansējuma iespējām;

1.21. veicināt paraugprakses izmantošanu vilku novērošanā;

1.22. izstrādāt informatīvas kampaņas, kas paredzētas cilvēkiem, kuri apmeklē lauksaimniecības dzīvnieku teritorijas vai tajās nodarbojas ar sportu, lai viņus brīdinātu par mājlopu sargsuņu klātbūtni, izskaidrojot viņiem šo suņu uzdevumu un kā to klātbūtnē izturēties.

2. **Vispārīgas piezīmes**

2.1. Šis atzinums ir atbilde uz lēmumu, kuru pēc Eiropas Savienības priekšlikuma 2024. gada decembrī pieņēma Bernes konvencijas Pastāvīgā komiteja un ar kuru vilka (*Canis lupus*) statuss tika mainīts no II pielikuma ("stingri aizsargājamas dzīvnieku sugas") uz III pielikumu ("aizsargājamas dzīvnieku sugas"). Minētās izmaiņas stājās spēkā trīs mēnešus pēc to pieņemšanas.

2.2. Eiropas Komisija 7. martā iesniedza priekšlikumu direktīvai, ar ko groza Dzīvotņu direktīvu (Direktīva 92/43/EEK) attiecībā uz vilku aizsardzību (COM(2025) 106 final - 2025/0058 (COD)).

2.3. Komisijas priekšlikuma (COM/2025/106 final) mērķis ir grozīt Direktīvu 92/43/EEK, pārceļot visas ES vilku populācijas uz V pielikumu ("Kopienā nozīmīgas dzīvnieku un augu sugas, kuru īpatņu ieguvei savvaļā un izmantošanai var piemērot apsaimniekošanas pasākumus"), kas ļautu dalībvalstīm izmantot elastīgākas pārvaldības pieejas. Tajā pašā laikā priekšlikumā ir saglabāts pienākums nodrošināt labvēlīgu sugas saglabāšanās stāvokli.

2.4. Vilks joprojām ir aizsargājama suga, un dalībvalstīm, izmantojot pārvaldības un saglabāšanas pasākumus, jāpanāk un jāuztur labvēlīgs minētās sugas saglabāšanās stāvoklis.

2.5. EESK pieņem zināšanai Komisijas priekšlikumu un uzsver, ka juridiskā statusa maiņa ir jāpapildina ar stingrām garantijām, lai attiecībā uz vilku populācijām nodrošinātu labvēlīga aizsardzības statusa saglabāšanu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 191. pantu, it īpaši ņemot vērā, ka vairāk nekā pusē ES bioģeogrāfisko reģionu, kuros sastopami vilki, to aizsardzības statuss joprojām ir nelabvēlīgs, vienlaikus sniedzot dalībvalstīm efektīvākus instrumentus, ar ko pārvaldīt vietējos konfliktus un veicināt līdzāspastāvēšanu ar lauku kopienām un ekstensīvo lopkopību.

2.6. To klātbūtne palīdz kontrolēt savvaļas nagaiņu populācijas (stirnas, briežus, mežacūkas, kalnu kazas un aļņus atkarībā no reģiona), izmantojot selektīvu plēsonību un veicinot ekoloģisko līdzsvaru.

2.7. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2020. gada ziņojumu par dabas stāvokli, pamatojoties uz dalībvalstu datiem, vilku populācijas – kas divdesmitā gadsimta pirmajā pusē lielākajā daļā reģionu un valstu bija izskaustas – tagad ir stabilas vai pieaug un no jauna apdzīvo iepriekšējās izplatības teritorijas. Dažās valstīs ir labvēlīgs saglabāšanās stāvoklis, savukārt citas saskaras ar pārmērīga dzīvnieku blīvuma vai to izplatības areāla samazināšanās risku.

2.8. Tomēr šī pozitīvā tendence ne visur ir vienāda: Spānija ir vienīgā ES dalībvalsts, kurā vilku populācija pēdējā laikā Sjerramorenā ir izmirusi, kas liecina, ka populācijas samazinās, pastiprinot nepieciešamību turpināt tās aizsargāt. Turklāt Ibērijas vilku populācijām ir zema ģenētiskā mainība, kas tās padara neaizsargātākas pret riska faktoriem nekā citas mazākas, bet ģenētiski daudzveidīgākas populācijas.

2.9. Šo situāciju daļēji var izskaidrot ar tiesisko aizsardzību un labvēlīgāku sabiedrības attieksmi, kā arī ar medījuma (tādu sugu kā briežu dzimtas dzīvnieki un mežacūkas) un mežiem klātu platību atjaunošanos. To ekspansiju ir veicinājusi lauku iedzīvotāju skaita samazināšanās dažos Eiropas reģionos.

2.10. Vilku atgriešanās reģionos, kuros tie nav uzturējušies vairākus gadu desmitus, ir būtisks izaicinājums dalībvalstīm, jo šī suga bieži vien ir saistīta ar dažāda veida konfliktiem, it īpaši attiecībā uz ekstensīvajai lopkopībai nodarīto kaitējumu, kas skartajās lauku kopienās rada sociālu spriedzi.

2.11. Vilku ietekme uz lopkopību ES līmenī un kopējais kaitējums lauksaimniecības dzīvniekiem var šķist pieļaujams dalībvalstu līmenī, taču to koncentrācija vietējā līmenī var radīt ievērojamu spiedienu uz konkrētām teritorijām, radot tiešus un netiešus ekonomiskus zaudējumus, ko ir grūti kvantificēt, un emocionālas problēmas lauksaimniekiem.

2.12. Saskaņā ar datiem, ko dalībvalstis paziņojušas laikposmā no 2013. līdz 2018. gadam, vilki joprojām saskaras ar dažādiem apdraudējumiem: nelikumīga šaušana, saindēšanās, sadursmes ar infrastruktūru un mijiedarbība ar lauksaimniecisko darbību.

Visā Eiropas Savienībā nodrošināt vilkiem labvēlīgu saglabāšanās stāvokli, kas saderīgs ar sociālajām un saimnieciskajām darbībām lauku apvidos

2.13. Lai Eiropas Savienībā nodrošinātu labvēlīgu vilka saglabāšanu, neapdraudot sociālekonomiskās darbības lauku apvidos, dalībvalstīm tiek ieteikts:

— pastiprināt sugu uzraudzību teritorijās, kurās var notikt vilka ekspansija ārpus tā pašreizējiem areāliem;

— paplašināt vilku monitoringa programmas, lai vairāk uzzinātu par to izplatību, baru un populāciju vecuma struktūru, to uzvedības paradumiem, ar negadījumiem nesaistītu mirstību un to mijiedarbību ar cilvēka darbībām;

— uzlabot programmas ar mērķi vairāk uzzināt par dažādu (preventīvu, atturošu) metožu efektivitāti, kas varētu mazināt kaitējumu, ko šī suga nodara ekstensīvai lopkopībai;

— palielināt informācijas un izpratnes veicināšanas programmas iespējamos vilku rekolonizācijas areālos, lai mainītu sabiedrības uztveri un novērstu un izvairītos no iespējamas negatīvas mijiedarbības ar ekstensīvo lopkopību;

— veicināt vilku izplatību teritorijās, kurās ir vairāk savvaļas nagaiņu un kurās ekstensīvās lopkopības prakse ir samazinājusies vai izzudusi, un kurās sporta medības nespēj kontrolēt šo populāciju ekspansiju;

— veicināt suņu izķeršanu un izņemšanu no dabiskās vides gadījumos, kad ir aizdomas par hibridizāciju vai jauktiem vilku un suņu bariem;

— īstenot informācijas un uzraudzības kampaņas, lai novērstu tīšu hibridizāciju ar suņiem;

— rīkot informācijas kampaņas starp nozarēm, kas iesaistītas lauku teritoriju pārvaldībā, par vilku nonāvēšanai izmantotu nelikumīgu metožu pielietošanas ekoloģiskajām, sociālajām, administratīvajām un krimināltiesiskajām sekām;

— īstenot alternatīvus kaitējuma profilakses pasākumus, tostarp metodes postījumu novēršanai un mazināšanai saimniecībās;

— veicināt darbību organizēšanu nolūkā uzraudzīt nelikumīgu praksi un atturēt no tās teritorijās, kurās reģistrēts augsts konflikta līmenis lauksaimniecības dzīvniekiem nodarītā kaitējuma dēļ; populāciju kontrole jāveic attiecīgo pārvaldes iestāžu uzraudzībā un saskaņā ar zinātniskiem kritērijiem.

Briselē, 2025. gada 30. aprīlī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Oliver RÖPKE